

«Фемінітиви в українській мові»

ПІДГОТУВАЛА: ХАБАРОВА А.А.

ФАКУЛЬТЕТ ФІНАНСІВ ТА ОБЛІКУ

1 КУРС 2 ГРУПА

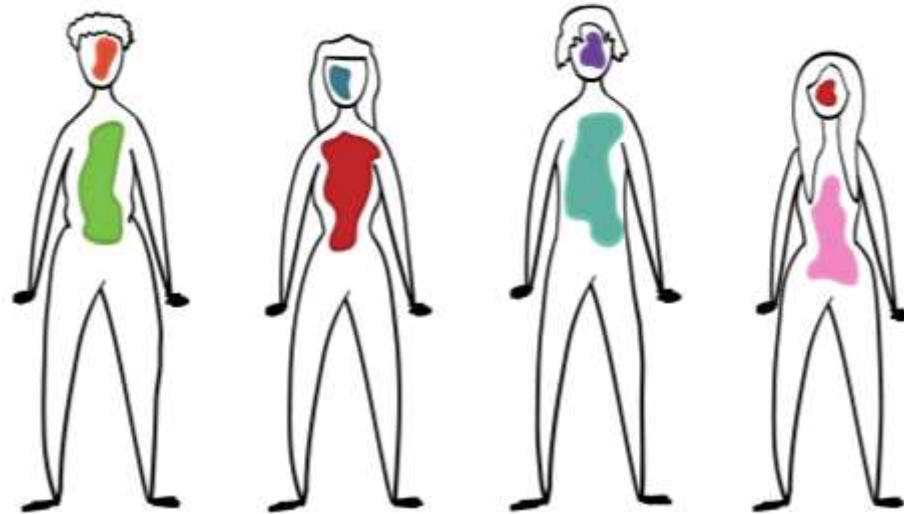
НАУКОВИЙ КЕРІВНИК: ТЕСЛЕНКО Н.О., К.ФІЛОЛ.Н.

Чи маємо вживати фемінітиви в усному мовленні?

Гендер є соціально сконструйованим явищем.

Сучасна гендерна політика має місце і в мовознавстві

Фемінітиви вживати **ДОРЕЧНО**

У деяких випадках, коли знайти вдалу милозвучну форму не вдається, можна перефразувати в інший спосіб, наприклад, *фахівчиня/спеціалістка з біоенергетики*.

Іноді допомагають іншомовні слова, наприклад, «*амбасадорка*» на позначення жінки-посла.

Чому ми маємо вживати фемінітиви?

- ❑ відбувається розвиток мови з урахуванням суспільних подій;
- ❑ з'являється можливість лаконічніше висловлювати свою думку;
- ❑ є можливість дистанціюватися від російськомовного тоталітарного дискурсу;
- ❑ маємо відійти від традиції використання форми жіночого роду тільки на позначення низькокваліфікованих занять: покоївка, манікюрниця, домогосподарка тощо;

Що ж таке фемінітиви та звідки вони?

Фемінітиви — це слова жіночого роду, альтернативні або парні аналогічним поняттям чоловічого роду

Найдавніші фемінітиви належать до праіндоєвропейського періоду і розвинулись на спільнослов'янському ґрунті.

У староукраїнській мові в писемних джерелах: **абтекарка, винничка, вибавителка, гафтарка.**

Із грецької мови, або як безпосередні запозичення: **акробатка, аристократка.**

У скарзі 1619 року згадується, що утікачку від суду «**гафтарку**» Огапку віднайшли у монастирі волинського села.

У часи козацтва існував фемінітив гетьманша. У творах Тараса Шевченка: **царівна, полковниця.**

У словнику Бориса Грінченка (1907–1909 рр.) знаходимо такі слова, як **дончиця** (донська козачка), **лікарка.**

Чи є фемінітиви в інших мовах?

- ❖ **Англійська мова:** уникають будь-яких форм, що вказують на стать у назвах професій та занять (замість policeman чи fireman - police officer і fire fighter, замість sportsman - athlete).
- ❖ **Німецька мова:** зазнала серйозної фемінізації. Кожна назва людини за професією чи родом занять подається у формах жіночого і чоловічого родів (Lehrfrauen und Lehrlinge — учениці й учні).
На письмі для позначення статі вводяться окремі графічні знаки (StudentIn — студентка, LehrerIn — викладачка).
- ❖ **Чеська мова:** у сучасній Чехії прийнято вживати фемінітиви (autor — autorka, kolega — kolegyně)

Як утворюються фемінітиви в українській мові?

Маскулінитив (слово чоловічого роду)	Фемінітив (слово жіночого роду)
більшість основ: автор, депутат, дизайнер, директор, доцент, лідер, прем'єр, редактор, співак, студент, учитель, фігурист	додаємо суфікс -к-: авторка, депутатка, дизайнерка, директорка, доцентка, лідерка, прем'єрка, редакторка, співачка, студентка, учителька, фігуристка
основа на -ник та -ень: вершник, засновник, керівник, очільник, речник, рятувальник; учень	додаємо суфікс -иц-: вершниця, засновниця, керівниця, очільниця, речниця, рятувальниця; учениця;
основа -ець: виконавець, переможець, підприємець, посадовець, службовець	виконавиця, переможниця, підприємця, посадовиця, службовиця
основа на -ець: виборець, плавець, фахівець	додаємо суфікс -ин-: виборчиня, плавчиня, фахівчиня;
основа на приголосний: майстер, філолог; бойко, лемко	майстриня, філологиня; бойкиня, лемкиня
іншомовна основа: барон, диякон, поет	додаємо суфікс -ес-: баронеса, дияконеса, поетеса

Загалом, варто послуговуватись таким простим правилом:

- якщо можемо утворити слово за допомогою суфікса -к-, то утворюємо;*
- якщо з -к- не вдається (фахівець, службовець), тоді вдаємось до -ин- (фахівчиня,) чи -иц- (службовиця).*

Рекомендації щодо вживання фемінітивів

1. Фемінітиви варто вживати в усіх сферах життєдіяльності людини.
2. У всіх стилях, крім письмової форми офіційно-ділового стилю, варто робити диференціацію назв на позначення осіб за видами діяльності за гендерною ознакою.
3. Уникати негативних характеристик людей за гендерною ознакою (починаючи від “*блондинка*”, *баба*, *хвойда* і завершуючи відверто сексистськими);
4. У звертаннях до групи людей також треба дотримуватись симетричного представлення обох статей: *Пані та панове! Подруги і друзі! Колеги і колежанки! Викладачі і викладачки!*;

Фемінітиви в офіційно-діловому стилі

Усна форма

ТАК

Письмова форма

НІ

Письмова форма офіційно-ділового СТИЛЮ

Усі назви на позначення осіб необхідно вживати у формі чоловічого роду.

Особливості роду в документах:

- - чоловічий рід не сприймається користувачами мови як гендерна приналежність, тобто не відбувається значеннєвого і смислового розмежування назв осіб за видами діяльності;
- - чоловічий рід у документах набув узагальненого розуміння для позначення особи й уніфіковано вживається у різних видах документів;
- - вживання найменувань жіночого роду виправдано в тих випадках, для яких вказівка на стать є бажаною, але не може бути виражена іншими засобами.

Проблемні питання фемінітивів в ОДС (для письмової форми)

1. Не для всіх назв на позначення особи за видами діяльності є загальноприйняті фемінітиви.
2. Не від усіх назв на позначення особи за видами діяльності можна утворити милозвучні фемінітиви.
3. У суспільстві не сформувалося позитивне сприйняття фемінітивів.
4. Не сформовано системи уніфікованих фемінітивів.
5. Тільки за умови формалізації видів фемінітивів їх можна буде використати в системі письмової форми офіційно-ділового стилю.
6. Відсутні відповідники жіночого роду в усіх складних назвах посад, звань

Дякую за увагу!